

ΤΟ ΑΛΟΓΑΚΙ ΤΗΣ ΣΚΥΡΟΥ

Φωτογραφίες - κείμενο | ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΔΕΛΕΓΚΟΣ
Μελέτη - αρχείο | ΧΑΡΑ ΚΟΥΛΕΝΤΙΑΝΟΥ

Από μικρός είχα ακουστά για την ύπαρξη αυτής της ράτσας και δυο-τρεις φορές, ξεφυλλίζοντας εγκυκλοπαίδειες, είχα συναντήσει και κάποιες φωτογραφίες τους, τις οποίες τώρα δεν θυμάμαι καν. Ξεκινώντας με το πλοίο από την Κύμη περιεργαζόμουν το εισιτήριο της διαδρομής, όταν πρόσεξα στο κάτω μέρος με έντονα γράμματα την πρόταση: 'ΣΩΣΤΕ ΤΟ ΣΚΥΡΙΑΝΟ ΑΛΟΓΑΚΙ'...

Η Σκύρος χωρίζεται σε δύο μέρη, το βόρειο, έναν τόπο πεδινό και εύφορο με πολλά νερά, και το νότιο, τον Κοχύλα, το 'Βουνό' όπως το αποκαλούν οι Σκυριανοί, μέρος ξερό, άγριο και αφιλόξενο. Σ' αυτόν τον τόπο, τον αφιλόξενο, βρίσκεται και το 'σπίτι' αυτών των αλόγων.

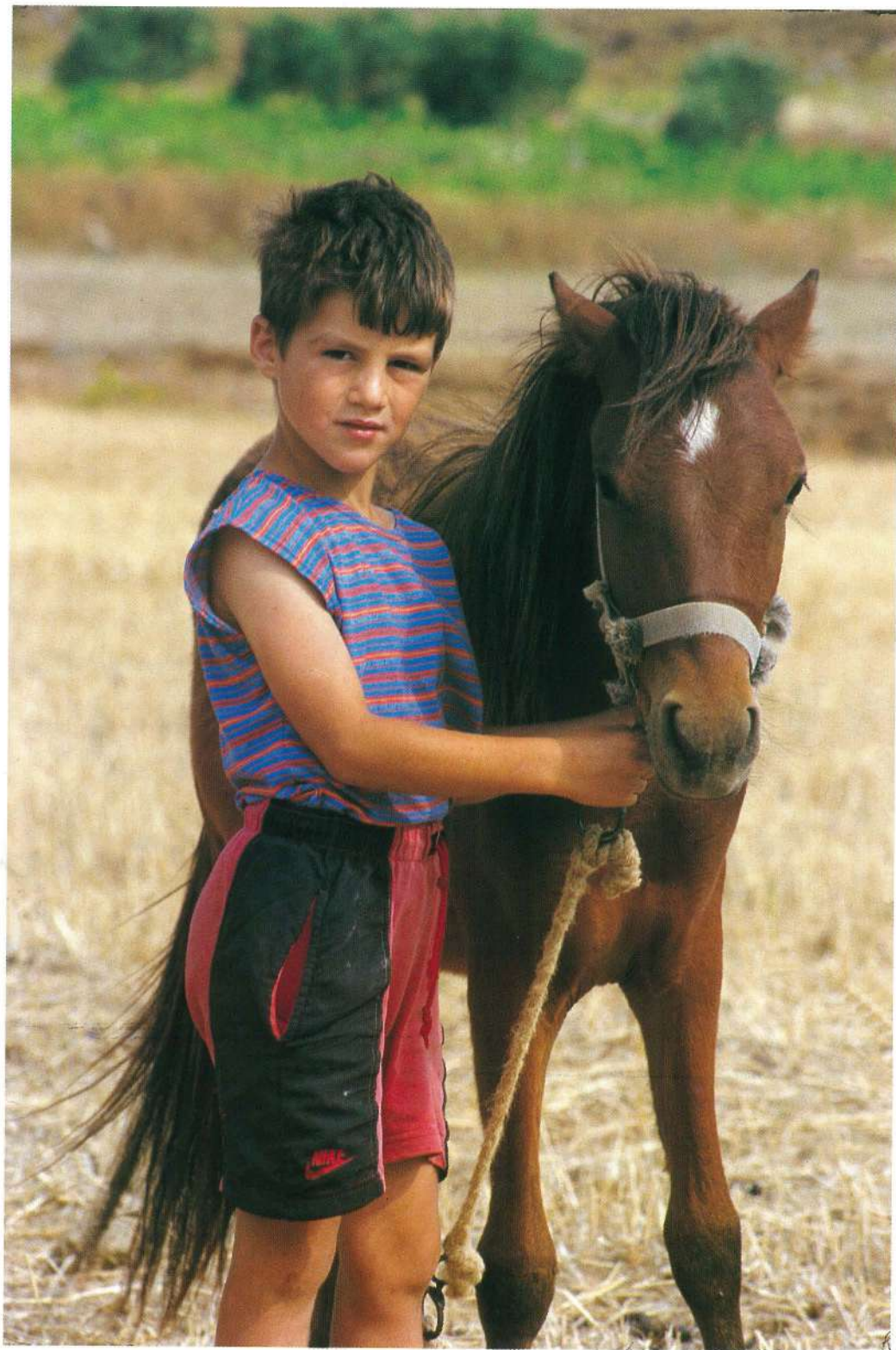
Ξεκινώντας την επομένη το πρωί από την Χώρα, οι ελπίδες μας για να βρούμε και να φωτογραφίσουμε αυτά τα πανέμορφα ζώα, ήταν συγκρατημένες. Λίγο οι διηγήσεις φίλων στην Αθήνα για παλιότερες αποτυχημένες προσπάθειες, λίγο οι συζητήσεις με τους ντόπιους που μας αποθάρρυναν ελαφρώς, και η ανησυχία όλο και μεγάλωνε ώσπου και επαληθεύτηκε. Η δύσκολη ανάβαση με τ' αυτοκίνητο στους χωματόδρομους του Βουνού, οι ώρες προσμονής με τις φωτογραφικές μηχανές και τους τηλεφακούς σε ετοιμότητα, δεν απέδωσαν καρπούς την πρώτη μέρα. Ούτε ένα καρέ του φιλμ που να απαθανατίζει ένα αλογάκι...

Η υπομονή όμως ανταμείβεται. Ανηφορίζοντας για δεύτερη μέρα, στα μισά περίπου της διαδρομής παρατηρούμε μια ομάδα από εννιά με δέκα αλογάκια να βόσκουν αμέριμνα σε μια ρεματιά ανάμεσα σε αγριελιές και πουρνάρια. Από εκείνη τη στιγμή και για τις επόμενες τρεις ημέρες, θα συναντήσουμε και θα φωτογραφίσουμε περίπου τριάντα άλογα διασκορπισμένα σε μικρές ομάδες σε όλο το νότιο τμήμα του νησιού.

Από μακριά οι πραγματικές τους διαστάσεις ξεγελούν το μάτι. Θαρρείς πολλές φορές ότι πρόκειται για κανονικά άλογα.

Στην πραγματικότητα όμως το ύψος τους (της ράχης) κυμαίνεται από 90 μέχρι 110 εκατοστά μόνο. Άλλα χαρακτηριστικά τους είναι το μεγάλο κεφάλι, ο δυνατός και χοντρός λαιμός σ' αναλογία με το στέρνο και τις ωμοπλάτες, και η μακριά και πλούσια χαίτη, πάντα με χρώμα πιο σκούρο απ' το δέρμα. Η κοιλιά είναι πολύ μεγάλη και η ουρά βαλμένη χαμηλά, πυκνή και μέχρι το έδαφος. Πλησιάζοντας με προσοχή, μπορεί κανείς να διαπιστώσει αυτά τα μοναδικά χαρακτηριστικά, όμως τα 'επιφυλακτικά' αλογάκια πάντα φροντίζουν να κρατούν αρκετή απόσταση από τους ανθρώπους. Η επαφή είναι πιο άμεση με κάποια από αυτά, που οι ντόπιοι, έχοντάς τα εξημερώσει, τα διατηρούν σε κτήματά τους στα βόρεια.

Στο βουνό τρέφονται με αγριόχορτα (π.χ. θυμάρι) και φύλλα από αγριελιές και βελανιδιές. Παρόλο που ζούν σε μικρές αγέλες και έχουν η καθεμία τα λημέρια τους, μερικά από αυτά δεν καταφέρνουν να επιβιώσουν τους σκληρούς χειμώνες.

Οι ντόπιοι τα έχουν κατατάξει σε κατηγορίες, τρεις ή τέσσερις, ανάλογα με το ποσοστό

πρόσμιξης τους. Καθαρόαιμο αλογάκι θεωρείται αυτό της πρώτης κατηγορίας και φανερώνει την γνησιότητά του έπειτα από το τρίτο έτος ζωής του. Η παράδοση και η καθημερινή ζωή των Σκυριανών είναι άμεσα συνδεδεμένη με αυτό το ζώο.

Χρησιμοποιείτο ως επί το πλείστον σε γεωργικές εργασίες (αλώνισμα) αλλά και σε πολλές άλλες εκδηλώσεις (π.χ. ιπποδρομίες). Λέγεται πως την περίοδο της επανάστασης του 1821, πάρθηκαν από το νησί για τον αγώνα εναντίον των Τούρκων, 5000 έως 7000 άλογα.

Αυτό που είναι πραγματικά ενδιαφέρον, είναι οι διαφορετικές εκδοχές προελευσης και καταγωγής αυτού του μοναδικού ζώου. Πολλοί επιστήμονες έχουν επισημάνει την μεγάλη ομοιότητά του με το αρχικό **'Ταρπάν'**.

Το τετράποδο αυτό, ξεκινώντας κάποτε από την στέππα της νότιας Ρωσίας, περιφερόταν σε μεγάλες αγέλες μέχρι και σε ολόκληρη τη δυτική Ευρώπη, ως τις αρχές του δεκάτου ενάτου αιώνα οπότε και εξελείπε.

Μια άλλη θεωρία θέλει το σκυριανό αλογάκι να αποτελεί επιβίωση από το **"Ιππάριο"**, ένα μικρό άλογο με τρία δάκτυλα, στο μέγεθος της ζέβρας, που περιφερόταν στη γη σε μεγάλες αγέλες. Απολιθώματά του έχουν βρεθεί στο Πικέρμι, στη Σάμο, τη Ρόδο και αλλού.

Το πράγμα όμως δεν σταματά εδώ. Υπάρχουν και άλλες ανεξερεύνητες πτυχές στην ιστορία αυτού του είδους. Πολλοί αρχαιολόγοι και παλαιοντολόγοι, έχουν επισημάνει την καταπληκτική ομοιότητά του με τα άλογα που απεικονίζονται στην ζωφόρο του Παρθενώνα. Ευρήματα στην περιοχή του Μαραθώνα που περιέχουν οστά αλόγων και χρονολογούνται στην Μυκηναϊκή περίοδο, καθώς και παρόμοιες ενδείξεις ιδίου εθίμου στην Μινωική Κρήτη και στην Κύπρο κατά την Αρχαϊκή περίοδο, φανερώνουν ίσως μια άλλη εξάπλωση του είδους, μια άλλη σχέση με τους τότε πολιτισμούς του Αιγαίου.

Το θέμα της καταγωγής του σκυριανού αλόγου κλονίζει, για μερικούς επιστήμονες, και την θεωρία προέλευσης του ελληνικού αλόγου, που υποστηρίζει την εισαγωγή του

στην Ελλάδα από την Ανατολή, λίγο μετά το 2000 π.χ.

Επιστρέφοντας στο σήμερα, η εικόνα είναι δυστυχώς πολύ διαφορετική.

Αναφέρω ενδεικτικά ότι τα αλογάκια πρώτης κατηγορίας στο νησί, δεν ξεπερνούν τα είκοσι με εικοσιπέντε. Μπορεί ίσως στο παρελθόν κάποιες γεωλογικές καταστροφές να οδήγησαν το είδος αυτό στην απομόνωσή του στο νότιο τμήμα του νησιού, στο Βουνό.

Όμως σήμερα, η πρόοδος της τεχνολογίας στο νησί, η ύπαρξη στρατιωτικών μονάδων στα όρια του ζωτικού χώρου, αλλά κυρίως η έλλειψη ενδιαφέροντος και φροντίδας από όλους εμάς, θα οδηγήσει αυτό το πανέμορφο ζώο, από τον ελάχιστο πληθυσμό που αριθμεί τώρα, σε σίγουρη εξαφάνιση.

Κλείνω με τα λόγια της αξιγάπητης κυρίας, της **Χαράς Κουλεντιανού**, που μου παρείχε τις τόσες καταπληκτικές πληροφορίες και που επί δεκαετίες περιβάλλει με αγάπη και ενδιαφέρον αυτά τα ζώα : *"Τα αλογάκια για να μπορέσουν να ζήσουν, πρέπει να αισθανθούν ότι υπάρχει γύρω τους κόσμος που τα 'πονά' και τα αγαπάει. Αυτό μόνο".*

